

BALLA, BORISZ

A Kongregációs Otthon Horánszky-utcai palotájában volt a Magyar Kultúra szerkesztősége és kiadóhivatala a Bangha páter dolgozó szobája mellett. A kiadóhivatal két leány látt el s azonkívül Banghának volt egy gyorsírója meg nekem.

Nagy élet volt akkor a Magyar Kultúra szerkesztőségében, a katolicizmus új erői ott adtak egymásnak találkozót. Balla Borisz akinek akkor jelent meg feltűnően sokat ígérő első regénye, szinte mindennapos vendég volt két bolygóival: Aradi Zsolttal és Possonyi Lászlóval. Ugyancsak ők hozták körünkbe Kühnelt-Leddin osztrák fiatal íróit, aki pár évig Magyarországon tartózkodott s már a nyelvünket is jól beszélte. De ugyancsak gyakori vendégeim voltak a szerkesztőségben a költő Horváth Béla, a nagy dramaturg és rendező Németh Antal, Rónay György és Thurzó Gábor regényírók, aztán a mindenre használható Ijjas Antal és Kézai Béla, a nagy irodalmi kritikával megáldott Semjén Gyula, a modern művészetet képviselő Jajczay János s végül néhány facér ösdiák, mint Katona Jenő és Barankovics István, akik ugyan magukon kívül semmit sem képviseltek, de azt aztán erőteljesen. Dénes Gizella, Harsányi Gréte, Mezőssy Mária, Somfai Margit képviselték a női nemet.

A legvonzóbb és legkatolikusabb egyéniség ezek között Balla Borisz volt s egyúttal a legmélyebb és legtöbbit ígérő regényíró. Első regénye, a Nitzkynővendék, merész témájával s a legmodernebb franciákra emlékeztető stílusával sok tekintetben fordulót jelentett az álló vizeken stagnáló katolikus

116

regényírásban. Gazdag fiú volt s ezért kételkedett egy öreg magyar író első regénye megjelenésekor, hogy folytatni fogja-e? «Csak a szegényeknek van sok gyermekük — mondotta — a gazdagoknak nincs.» S a jóslása be is vált, mert Balla Borisz nem lett termékeny író és sok tekintetben ígért maradt.

Rendkívül érdekes alak volt közöttünk az idegen Kühnelt-Leddin, aki komikus szájsucorítással és frappáns megfigyeléseivel a magyar életről sok vidám órát szerzett mindnyájunknak. Intellektuális típus volt, akit a legmélyebb világproblémák érdekeltek s amit fantasztikus színekben tudott megrajzolni. Írásaiban nem a regényíró kvalitásai, hanem a fantázia bámulatos csapongása s egy superintellektualizmus kényörtelen logikája jelentkezett. Nem kis érdememnek tartom, hogy első regényét én adtam ki magyarul az akkor megindított Magyar Kultúra könyvei között.

*Nyomtatás Zoltán: Vallomás magamról és
Nőtársaimról. Róma, 1969 / Magyar
Nyomda, St. Gallen, Svájc. Gallus
Írások 41/ 406 oldal.*